

Nadal del 2595

Ordinadors que responen a ordres mentals, esports virtuals practicats de forma ben real, tota la informació al nostre abast des de casa, la possibilitat de passar vacances a l'espai... Són algunes de les previsions de com pot ser la vida d'aquí a sis-cents anys, fetes amb la seguretat de no encertar-la.

Assegut en el transmutador de matèria viva, pensava en l'antiga manera que els seus besavis tenien de traslladar-se per l'espai: en naus espacials. Quines ganes de trigar unes hores per anar a la Lluna —amb els embussos consegüents de cap de setmana—. Ara, tan sols en uns minuts es trobaria a casa seva de Mart, disposat a passar-hi tres setmanes de vacances.

Potser en fem un gra massa i ni tan sols d'aquí a sis-cents anys no podrem viatjar d'aquesta

manera –ni a Mart, ni pel nostre planeta–. Però la tecnologia avança tant que, si fem previsions a sis segles vista, forçament hem d'explicar coses ben espectaculars, perquè no ens titllin de massa pessimistes.

Si els historiadors no es posen sempre d'acord sobre el passat, com volem, ni per aproximació, preveure l'esdevenidor? Ja ho va dir el físic danès Niels Bohr: "Fer prediccions és molt difícil, sobretot quan es tracta del futur". Hem d'escriure sobre la vida d'aquí a sis-cents anys, quant la prudència tot just ens faria acceptar de predir com serà la vida d'aquí a sis-cent dies –i amb la seguretat d'errar-la, si més no, una mica. Què en podem dir, doncs, del món de final del segle XXVI?

La prospectiva és una ciència que s'ha desenvolupat molt aquests darrers anys. No té ben bé per objectiu d'endevinar el futur, sinó de reflexionar sobre les visions que tenim del futur per anar adaptant les mentalitats als possibles canvis que es produiran. Tot i que hi ha llibres i treballs molt seriosos sobre això, també hi ha força fantasia. Però els qui n'escriuen seriosament es destaquen per la prudència.

Un d'aquests pot ser Adrian Berry. Va escriure fa uns anys un llibre titulat *Els deu mil anys vinents*. Amb tant de marge, les previsions podien ser força agosarades. En el seu darrer llibre, Berry ja es modera més i parla de la vida l'any 2500. Nosaltres l'hem de superar lleugerament. I tot i que el nostre exercici és ben arriscat, el fem amb la seguretat que quan arribi la data ja no hi serem perquè ningú ens demani comptes sobre encerts i errors. Són els avantatges de la prospectiva a tan llarg termini.

Per començar, qui volgués revisar el que ara escriurem no hauria pas d'anar a l'hemeroteca ni regirar la casa per saber si els seus avantpassats relligaven EL TEMPS. Des de casa mateix, en un moment, recorreria als bancs de dades que tindria a la seva disposició. Amb ordres orals, el seu petit –però potentíssim– ordinador domèstic li trobaria tots els articles que, a final del segle XX, descrivien com havia de ser la vida l'any 2595 –i sospitem que no en trobaria gaires fora d'aquest.

Tota la informació a l'abast. Escoltar el text, llegir-lo en pantalla, extreure'n un resum, comparar-lo amb prediccions fetes abans i després, observar en un moment la cronologia real dels fets per deixar-nos en evidència... L'operació podria ser senzilla i probablement divertida. Sense necessitat de moure's, la societat superinformatitzada del segle XXVI permetrà de recórrer als bilions de bilions de bits que, en forma de text, veu, imatge o qualsevol altra forma de transmissió d'informació, s'hauran acumulat.

No és pas que el paper hagi desaparegut. Però se n'haurà reduït considerablement l'ús. En un

La realitat virtual ens transporta a mons diferents. Es pot passejar per la Rambla de Barcelona o visitar el port de Maó del mateix lloc i sense moure's.

cert moment, els historiadors i documentalistes hauran alertat sobre la destrucció dels documents en suport tradicional. Una activa feina d'enregistrament en suport digital haurà permès de condensar tones de llibres, diaris i revistes en uns quants disquets, consultables des de qualsevol racó de món. A aquest banc de dades, s'hi hauran afegit tots els arxius fotogràfics, artístics, fílmics i, fins i tot, d'objectes tridimensionals.

Efectivament, al nostre encuriosit/da home/dona del futur, li ha cridat l'atenció el món de final del segle XX. Si nosaltres fem el nas en el futur, és natural que ell vulgui ficar-lo en el passat. La realitat virtual, mitjançant casc i ulleres, lleugers i còmodes, li permetrà, en un moment, de caminar, per l'ambient real del 1995, pel centre de València, per la Rambla de Barcelona, pel port de Maó. La tècnica li permetrà no sols d'obtenir dades, sinó també de viure ambients fixats als arxius amb prou detall per a ser reconstruïts.

Però potser el nostre individu també és afecionat a l'esport. Malgrat la facilitat que proporciona el transport de matèria, enlloc no s'està tan bé com a casa. Per això, decideix de jugar a tennis, però sense moure-se'n. L'amic amb qui havia quedat és en aquests moments de viatge de negocis per allò que un dia havien estat els Estats Units. Des d'aquí, tots dos es connecten i, d'una forma virtual, donen cops de raqueta i juguen un partit que sembla ben real. És talment com si tingués l'amic davant seu, en una pista, i juguessin un partit ben disputat.

En tot cas, al cap d'una estona, la suor ja no és virtual, és real. Això el porta a la dutxa –o, millor dit: la dutxa va cap a ell–. Una ràpida sessió higiènica amb aigua micropulveritzada –per a estalviar-ne i no restar incòmodament xop– el torna a la sensació de benestar. De practicant actiu de l'esport passa a ser-ne espectador, per

La nau espacial i la destrall de sílex

“No sé amb quines armes es farà la tercera guerra mundial, però la quarta serà amb destralls de sílex”. El judici és d'Einstein i revela el temor sobre un progrés no sempre acumulatiu. Acostumats a pensar que la tecnologia serà sempre més complexa i que el creixement no té límits, la capacitat d'autodestrucció pot portar sorpreses poc agradables.

Dibuixar el perfil del futur obliga a exposar aparells sofisticats i eficients. Un paisatge catastrofista no té sentit: d'aquí a sis-cents anys s'hauran superat moltes amenaces, perquè, si no, la situació s'haurà degradat dramàticament. Però potser ens equivoquem pensant que, si aquests darrers dos segles la tecnologia s'ha sofisticat tant, tot ha de prosseguir al mateix ritme i que certs avenços són inevitables.

Potser el futur no ens depararà una tecnificació creixent i en algun moment la humanitat haurà d'aturar-se o, fins i tot, algun fet la farà tornar enrere uns anys o uns segles. Això no necessàriament ha de significar una catàstrofe. Potser de tant en tant va bé de reduir la velocitat per afermar les passes. El creixement no té per què ser sempre continu i exponencial.

La utilitat de la prospectiva, per tant, no seria de dibuixar paradisos tecnificats i avenirs esplendorosos, sinó d'alertar sobre la necessitat de solucionar certs problemes i d'afrontar certs perills que el futur ens pot presentar. Entre els ordinadors dirigits amb la ment i la sortida a l'espai, d'una banda, i el retorn a l'edat de pedra, la diferència pot estar en les decisions que l'espècie humana prengui en moments crítics. Si l'elecció és adequada, el futur pot ser brillant. Si no, potser es complirà la profecia d'Einstein. I els articles de prospectiva només provocaran als ciutadans del futur una amarga recança d'allò que podia haver estat i no fou.

ARXIU

El creixement no té límit. Però pot ser perillós.

relaxar-se. Unes ordres orals porten a la seva pantalla unes opcions de veure futbol del bo. Res d'arxius. Aquesta vegada es crearà imatges adaptades al seu gust. L'aparell li permet de barrejar estils de diverses èpoques i de fer un equip amb jugadors que serien un compendi, per exemple, de Kubala, Cruyff i Romário. El jugador virtual, amb el seus companys no menys digitals, juga un partit que fa les delícies del nostre individu.

Però potser ja n'hi ha prou de lleure i toca de treballar. El ciutadà del segle XXVI treballa un 90% a casa, si no és que fa de transportador interplanetari de materials o de conductor de naus especials... El 90% de les feines també tenen a veure més amb el

pensament i la creació que no pas amb la tasca física. Des de casa, té a l'abast el món i reunions amb qui calgui. I això no s'assembla gens a les antiquades videoconferències. El contacte és tridimensional, perquè l'altra persona, encara que sigui a milers de quilòmetres, apareix davant nostre hologràficament. I no sols hi parlem i discutim sobre documents reals, ans, al final, les sensacions tàctils ens permeten d'encaixar-hi la mà.

Els pensaments són ordres. Hem explicat que l'individu dona ordres orals als seus ordinadors. Res d'una cosa tan cansada com teclejar –tot i que hi ha romàntics que encara utilitzen aquest sistema–. Els ordinadors del segle XXVI són dirigits amb el pensament. Un petit dispositiu adapta les ones mentals perquè siguin captades i processades pel xip corresponent. Per això, només cal pensar en una ordre perquè l'ordinador la complexi.

Això podria originar alguns maldecaps. Pensem en les batalles actuals pel comandament a distància de la televisió. Imaginem què passaria si una família de gustos poc uniformes començés a canviar, només de pensament, el canal de televisió. Per això, les ones es personalitzen i hi ha uns codis concrets per a utilitzar cada aparell. De totes maneres, no hi ha noses amb la televisió. Dels milers de canals accessibles la majoria són personalitzats i cada membre de la família es fa la programació a la carta. Dit sigui de passada, tots incorporen un mateix sistema de traducció automàtica que permet de conversar amb gent que parla llengües diferents. No importa l'idioma original emissor. Cadascú pot entendre el que sent en la pròpia llengua –sempre que es trobi dintre el centenar de llengües que hauran agafat el tren de les novíssimes tecnologies.

Parlant d'ones cerebrals, el xip i el cervell humà es troben més units que mai. Si els tras-

plantaments de membres o d'òrgans biònics resolen problemes a qui té un accident o no li funciona prou bé el fetge o el ronyó, els empelts informàtics augmenten les capacitats intel·lectuals —a banda eliminar les disfuncions que incapaciten o minusvaluen algunes persones—. Gràcies als xips cerebrals, la gent pot processar el pensament dels animals domèstics i saber què renoi pensen el gos o el gat. S'ha acabat això de demanar opinions i de rebre per resposta simples lladrucs o miols.

Però abans d'utilitzar els xips ja s'hauran emprat sistemes diversos per fer persones més intel·ligents. L'enginyeria genètica no sols haurà permès d'eliminar més de 3.000 malalties hereditàries, també haurà fet fora el raciocini escàs. És cert que al principi —als segles XXI i XXII— hi havia reticències a fer tries de persones o sobre la millora genètica de l'espècie. Però la pressió dels neoliberals, que hauran insistit en els costos de la sanitat pública i de l'ensenyament, hauran portat a fer de la prevenció una eina d'estalvi social: tots sans i intel·ligents, i fora entrebancs. No cal dir, però, que també hauran sorgit uns altres sistemes de discriminació.

Naturalment, no pot faltar en un article sobre el futur la visió de l'espai. L'any 2595 els ciutadans de la Terra forçosament hauran superat els greus problemes ecològics dels seus avantpassats. La raó és clara: si no els han superats, ja no hi haurà ciutadans a la Terra. Les alertes hauran fet efecte i la recerca de noves fonts d'energia, més una reorganització de l'economia mundial, haurà dut a un ús més racional del planeta. També hauran captat recursos de fora la Terra, la immensa font que és el Sol permet ara de recollir-ne la radiació en uns condensadors i de transformar-la per explotar-la com a energia a la Terra. Quant a minerals, l'explotació de la Lluna, Mart, els asteroides, haurà servit per a construir les estacions espacials extraterrestres i construir les ciutats marcianes.

Precisament, el 2595 serà el millor moment ambiental. La sortida a l'espai i la racionalitat hauran millorat l'estat de la Terra. Les colònies espacials, lunars i planetàries n'hauran reduït la població. Per la seva banda, Mart s'haurà transformat (transformat en planeta de característiques semblants a la Terra) gràcies a diversos microorganismes produïts per enginyeria genètica i la creació d'una atmosfera artificial. Mart serà com una Terra relativament poc poblada —uns 50 milions d'habitants—, encara ben conservada. I la Terra s'haurà descarregat d'una bona part de la feixuga càrrega humana.

El nostre individu precisament treballa en projectes de colònies interstel·lars. L'espècie humana ja no es conforma a enviar naus als altres sistemes solars, ans vol poblar aquestes parts del cosmos. Naus gegantines, amb un miler de passatgers i un ecosistema artificial hauran estat les encarregades de construir més enllà de l'òrbita de Plutó nous móns habitables. Processos tècnics ben complexos hauran aportat l'energia solar necessària perquè hi regni una temperatura adient per a l'espècie humana.

Però, de sobte, l'individu deixa aquesta feina fascinant. Recorda que falta poc per Nadal. Amb unes ordres mentals decideix de consultar el catàleg de dos mil productes per fer el menjar d'un dia tan assenyalat. El seu ordinador ja sap quina mena d'ofertes li ha de seleccionar perquè triï, car li'n sap els gustos amb tot detall. Ateses les necessitats dietètiques d'alguns dels seus membres, elabora el menú de la festa —els torrons de Xixona i el cava del Penedès encara hi fan un paper essencial.

Encara que, gràcies a l'ordinador hologràfic els pot veure i fins i tot abraçar sovint, troba a faltar la trobada en directe amb els parents. L'agitada vida professional i estudiantil els ha repartits no sols per la Terra, sinó també per Mart i certs asteroides. Nadal és l'excusa que permet de fer una trobada no virtual.

Vistes amb tanta prevenció com el telèfon al principi, és probable que les noves tecnologies no ens deshumanitzin, sinó que conformin unes relacions personals diferents. Sempre que sapiem adaptar les mentalitats al progrés tecnològic i puguem celebrar festes familiars sense bits pel mig.

Xavier Duran